Број 171. У Новом Саду у суботу 2. августа 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте ових киситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Страначке прилике у Хрватској и Славонији.

⊙ У хрватској се опозицији збивају неке чудне ствари, које ваља уочити мало изближе Јавили смо већ о несугласици при кандидовању за посланика у златарском изборном срезу. Сада и барон Јурај Рукавина изјављује у опозиционалним новинама, да се прима кандидатуре, понуђене му од 28 изборника.

Међу тим је наступило нешто, у страначком и парламентарном свету збиља необично. Пре кратког времена искрсоше одједном Франкове новине „Хрватско Право“, које се до сада означаваху као „новине чисте странке права“, као „новине хрватске странке права“. Сви политички кругови се зачудише томе — преокрету. „Хрватска странка права“ није ни одобрила ни овластила Франков орган, да присваја себи тај нови назив, тим мање, што Франк са својом „чистом странком права“ није 29. јануара о. г. ни ушао у сада здружену опозицију, која је под насловом „хрватске странке права“ организовала се као нова странка. Он и његова „чиста“ странка остали су као једна засебна опозициона странка, на основу свог првобитног програма.

„Обзор“, региструјући ту тако ненадну промену фирме у „Хрватског Права“ питао је само, да ли је са том променом „Хрватско Право“ прихватило и све тачке споразума од 29. јануара, а особито ону да тим новим називом престаје његова странка битисати као засебна, стара странка, већ да је то нова странка?

„Хрватско Право“ „само шути, ништа не бесједи“, те се и надаље потписује као орган здружене опозиције, којој његова странка ни приступила није!

На даље, пада у очи, како „Хрватско Право“ сада и у чланцима, и у дописима и изјавама својих пријатеља говори и заузима се за — слогу, а овамо др. Франк и његова странка нису 29. јануара, ни како хтели пристати на фузију са „Домовинашима“ и „Обзорашима“, ма да су их присутни изасланици молили и преклињали, а онај, мало егзалтирани жупник Јемершић и клечао пред дром Франком, молећи га, да се одазове општој народној жељи, и да се придружи слози. Па ни онда, као ни до сада не хтедоше „чисти“ ништа да чују о спајању и слози, а сада одједном поклич са свију страна њихове странке: слога! слога! — а у страначком листу присвајање наслова оне странке, која је као нова баш услед слоге и постала.

Да се томе разабрати и разлог. Ако се мало дубље уоче у земљи политичке прилике, може се увидети, да Франк и његова странка нису више тако јаки и од одлучујуће важности код опозиције, као што су они то били пре ових немира у земљи. У току тих немира и поводом истих, избиле су на површину друге струје, и, могло би се рећи, други људи, против воље и срачуњених интереса Франковаца. У то дођоше и они тако оштри нападаји речког (фијуманског) „Новог Листа“ на Франка и његову странку, који га обећиваше управо издајством на народној ствари приликом последњег покрета, и да су они, у одлучним и судбоносним моментима заклањали и извлачили ону несретну владавину бана Хедерварског.

То писање „Новог Листа“ јако је уздрмало Франков и његове странке углед и уплив, па се с тога њен вођа пожурио, да спасе по сваку цену, што се спасти даде, да би и на даље задржао у Хрватској и Славонији свој доминирајући положај. А при спасавању, ма било то и на политичком пољу, не бирају се средства. И та небирана средства јесу: присвајање назива странке, којој се у истини не припада, и непрестано писање и говорење о слози, којој се истински неће да приступи А та средства за постигнуће горе истакнутог циља не могу се назвати „чистим“ ни исправним, и с тога тешко да ће уродити жељеним плодом.

„Обзор“ опет и његова, истина фузионисана, али ипак по мало засебна — по обзорашки — држећа се странка оперише врло обазриво, и приправља себи земљиште у сврху — да се оспособи за владање. Они држе, да се ова тако звана „народна“ странка мора већ једном отрцати и да ће можда нови бан и преко своје воље бити принуђен, да се не ослања више на своју „стену“ како је назвао владину странку, већ на другу странку а та би странка могла бити и „Обзорова“ странка, ако се она мало — пре — „чисти“, и одабере приближно онакав политички програм, који би се дао некако довести у склад са — нагодом. А то „Обзорашима“, изгледа, неће пасти одвећ тешко.

А тиме су већ почели, јер је „Обзор“ пре неки дан штампао чланак једног реалисте — која се странка приљубила „Обзору“ — који извађа, да се једнако говори о слози, али да се слабо ради; а главно је рад. Да Франкова странка неће на сваки начин никад прихватити ону тачку резолуције, која говори о томе, да је хрватска странка права нова странка, јер она неће хтети да напусти своје традиције, па да је с тога боље, да свака странка остане и ради за себе. Што се не може добрим спојити, то боље нек остане разлучено, јер спајање на силу могло би само шкодити.

Дакле отказана љубав. Сада се, ево, више и не жели и неће да се Франковци фузионишу. Бадава промена фирме у „Хрватског Права“ и непрестано спомињање слоге. Tempi passati!

Да ли да се осврнемо и на „народну“ (владину) странку? То управо и није странка, већ скуп људи, који под плаштом политике, истерују своје личне користи. Служили су, и служиће сваком, као негда они средњевековни најамници, ко им загарантује њихове пробитке и положаје. Одржање нагоде, то им је само маска, јер су они кроз дуги низ Хедерварове владавине пуштали и допуштали, да се и та нагода изиграва и не одржава То им није ништа сметало, нити су они и прстом макли да заштите и обране — чистоту нагоде.

Тек сада, када је онај презрени и занемарени народ за ту чистоту и крв своју пролио, када се у земљи и господар променуо, нададоше ти мамелуци

ПОДЛИСТАК.

СВАКО ДЕЛО ИЗЛАЗИ НА ВИДЕЛО.

— Антон Чехов. —

На оклепаним колима поред ливада и поља возаше се Петар Павловић Посидин инкогнито у оближњи окружни град, камо га је анонимно писмо позвало.

То ће тек бити изненађење . . . Као снег у лето . . . помисли он, сакривајући лице у високу огрлицу свога огртача. Чине којекакве глупости, лудорије и неправилности, па уображавају себи, да се о том неће баш ништа дознати... Ха, ха, ха! . . . Могу себи представити њихово чуђење, њихову забуну, кад се ја неочекиван појавим на вратима. То ће бити као кад се неко изненада иза лепог сањања пробуди! Ха, ха! . . .

Када се Посидин уморио од својих мисли, упусти се са својим кочијашем у разговор. Као сви људи који теже за популарношћу (омиљеношћу) тако и он поведе разговор најпре о себи самом.

Он пече:

— Познајеш ли Посидина?

— Како га не бих познавао! — насмеја се кочијаш. — Познајемо га ми сви.

— Зашто се смејеш?

— То би било лепо да га не познајем! Познајем најгорег писара а Посидина да не познајем? Па он је и зато намештен, да га сваки познаје . . .

— Заиста, имаш право . . . Но, па какав је он — шта мислиш ти о њему? Је ли добар?

— Хм . . . па . . . овај . . . промрмља кочијаш. — Изгледа да је добар и да разуме своје ствари . . . Још нема две године како је овде намештен, па је већ многа добра починио.

— Каква је добра починио?

— О, многа је добра он починио, Бог му дао здравља. Израдио је жељезницу за наш крај. Корјукова је преместио у други окружни град . . . Пре њега се нико није смео усудити, да се овом Корјукову попне на врат . . . То је био превејан нитков! Сви су се трудили, да само његову наклоност задобију, али на један пут дође Посидин и загрми:

— До врага са тим Корјуковим! — и Корјукова нестаде као да га никад није ни било. Ех, Посидин мој брате, неда се подмитити. Можеш му сто, па и хиљаду рубаља понудити, он ти неће огрешити душу . . . О, не, никако . . .

— Богу хвала, да ме са те стране познају, — зарадова се Посидин. — То је красно! —

— Образовани човек — настави кочијаш, а није поносит . . . Наши су ишли једном к њему, да га моле за савет и заштиту а он се према њима понашао као према властели; са свима се руковао и молио их, да седну. Врло је жесток и брзо се одлучује. Путем не говори ништа с тобом. Он не иде полагано, Боже сачувај, све он чини у журбоћи. Наши не рекоше ни једну реч али већ повиче: — Коње упрегните! и одвезе се онамо. Чим је дошао довео је све у ред и зато није тражио ни копејке. У том је бољи од свога предшастника. Али на послетку ни пређашњи није баш био рђав. Овај беше висок, озбиљан и мислим да у читавој гувернији није било, ко би могао гласније издавати заповести од њега. Ако се он куда возио, то би се десет врсти унапред знало да он долази; тако је гласно знао он говорити. Ипак по овом или по оном судећи мора се признати да је Посидин далеко надмашио свога предшасника. Само једно је за осуду. Он је у сваком погледу красан човек али ипак има једну погрешку! Пијаница је!

— Одкуд знаш, да сам ја . . . да је он пијаница?

До душе, ја га, благородни господине нисам видео, али људи о том причају. Но ни људи га нису додуше видели пијана, али такав глас кружи о њему. Пред светом или кад кога посети или на игранку кад дође, уопће пред људима никако не пије. Али код куће чини он то радо. Рано устаје те чим протрља очи прва му је реч: — Водка! — Коморник му донесе пуну чашу он је испразни на душек и одма заиште другу . . . Тако ради по читав дан. Чудновато само, да му се по очима не познаје. Мени се чини, да он зна себе добро савладати. Ако је наш Корјуков само мало завирно у чашицу, а том су не само људи него и пси знали, а Посидин — ех . . . тај зна, како ће се при том владати. — Он се закључа у сво-

и опет заглушну вику. истичући се са заговорницима и бранитељима, те, до сад од њих тако напуштене и запуштене нагоде.

Као и код горе наведене Франкове акције ради се и овде само о — самоодржању. Као странку не може ту „народну“ странку ни један озбиљан политичар да узме озбиљно. С њом се не може разрачунавати, већ с оним, који је држи и подржава, а то је њен господар — бан. Мора ли он и његов систем да падне, не стаде и те тако јаке „странке“ — „исчезајет јако дим“. У народу нема она никаква корена ни ослонца, и кад нестане онога, који у њену корист диригује жандаре и бајонете, нестаде и те „политичке“ странке. И за њом неће онда у народу нико заплакати, као што ни једно око није засузило за њеним дуго годишњим „вођом“ и господарем, злокобним Хедерварским баном.

А има ли у сабору и какве српске странке? Ће нема, али ће је бити, мора је бити. Створиће је време и нужда велика и превелика нужда народа српског.

Министарска криза.

Будимпешта, 31. јула.

Састав новог министарства одлаже се с дана на дан. И то је све, што је поуздано у овој ствари. По најновијим вестима краљ ће тек у понедељак стићи у Будимпешту. Занимљива је вест, да су највише војне власти позване, да кажу своје мишљење о захтевима мађарске опозиције у погледу војске. Још јављају, да су у Беч стигли са својег одмора војвода Виндишгрец и војвода Ауспергг, председник и потпредседник аустријске горње куће. Сматрају да ће краљ и са њима као и са Кербером и другима конферисати и тражити њихово мишљење пре него што се упусти у преговоре са политичарима Угарске.

Познато је, да су сви ти аустријски политичари већ и до данас најжешће били против тога, да се Угарској попусти у погледу војске. Они ће без сумње и овог пута бити против тога, а да ће томе опонирати војни највиши кругови, то је сасвим сигурно.

Поједини бечки листови износе, како бајаги немају ништа против тога, да се задовоље тежње угарских политичара у погледу војске, али наглашавају, да у том случају треба Угарска да издржава потпуно свој део војске а не да плаћа само једну трећину, а Аустрија две трећине. И пишу још, како би у том случају било у опште добро, да се војска раздели на угарску и аустријску. То писање аустријске штампе није искрено, него му је циљ да докаже, како мађарски захтеви значе, цепање аустро-угарске војске, а за тим и цепање и свију других односаја. То значи или да остане овако, како је данас, или је крај Аустро-Угарској каквој таквој. Овим начином један део аустријске штампе ради заходним путем на томе, да меродавни у Аустрији никако не попусте, јер добро знају, да ти кругови и неће попустити, кад је реч о што јачем кидању између Аустрије и Угарске. Према свему озбиљни политичари у Будимпешти сматрају, да ће решење данашње кризе трајати дуго и бити врло тешко.

Из Скопља.

(*Допис „Застави.“*)

Скопље, 30. јула 1903.

Код нас влада велики страх, јер се рачуна, да ће бугарске комитетске чете, којих има у околини, напасти и Скопље. И Турци су много раздражени, те се боје покоља, који би они изазвали.

Вести, да је Хилми паша убијен нису истините. Он је у Битољу, а није било ни каквог атентата против њега.

Чује се, да се и српска област **Пореч** у кичевском срезу битољског вилајета дигла на оружје. **Срби поречки образовали су четири чете и са заставом у руци дижу народ на устанак.** На њих је отишла силна турска војска из Велеса.

Чим се у Скопљу сазнало за динамитски атентат у жељезничком магазину у Жбевцу, на српско-турској граници, преко од Ристовца, турска власт заповеди свима станицама да се затворе сви путници који буду допутовали возом, и преслушају. Тако се догодило те су 27. ов. м. затворени драгоман српске митрополије у Скопљу Стојан Сидић и Пандора Чакаревићева ученица, која тог дана допутоваше из Србије. Они су 28. ов. м. у јутру пуштени у слободу. Бугараши руше динамитом, а Срби иду у затвор!

Услед динамитом разрушеног железничког моста код Ђевђелије, прекинут је редовни саобраћај са Солуном. Дирекција турских железница, известила је српску, да турски конвенционални воз неће даље наредбе саобраћати.

Турска стража напала је код села Трудова на српско-турској граници српског поданика и кмета Јована Трифуновића, заробила га и злостављајући га отерала у Нову Варош.

Врло је интересно, да дебарски Арнаути католици, имају уговор са тамошњим Бугарашима. да се заједно дигну на оружје. Овај савез и сувише показује туђинске прсте. Изгледа, да ће Бугараши са садашњим метежима, натерати воду на — шваписку воденицу!

Аустро-угарски конзул у Скопљу г. Пара, прича по Скопљу, како је Хилми паша, док је у Скопљу био, добио шифровану депешу од битољског валије, да је у Битољу погинули руски конзул Ростковски ружио и ударио заптију Халима, што га није поздравио — који га уби! Конзул је био без гаваза са једним господином, учитељем своје деце, на кога су турски стражари такође пуцали.

Значајно је ко протурује ове гласове, као да је руски конзул сам узрок своје погибије! У осталом, таке исте неистине протурују и „Нова Сл. Преса“, „Лојд“, „Франкф. Цајтунг“ и други немачки листови. Све је то из једне кујне.

Турци у Скопљу говоре, да ће аустријска војска „са одобрењем султановим“ (!!) ући у Турску и проћи до Солуна, да поврати ред! Може као и Босну и Херцеговину, па је тамо све изазвала против себе. У осталом горње гласове протурују сами аустријски агенти међу Турцима.

С.

Из Старе Србије и Маћедоније.

Из Скопља јављају: Недалеко одавде, у селу Крчеву био је крвав сукоб између комита и војске. Комите се нису могле одупрети силној навали војске и башибузука, него се повукоше у планину, оставивши на бојном пољу много жртава. За тим војска отпочне покољ над незаштићеним хришћанима.

Из Битоља јављају: Арнаутска села Наколец и Крани, близу Преспанског Језера, југозападно од Ресна, скоро са свим уништена од комита и народа, а који се страшно осветио својим зулумћарима.

Из Ристовца јављају: По причању једнога путника у уторак, 29. јула после подне био је покољ у околини Битоља. Турцима беше јављено, да се у тој околини налази 2000 устаника, па како их не нађоше, они извршише покољ. Путник прича, да је број невиних жртава врло велик.

Из Скопља јављају: Војска је попалила и са свим уништила неких 14 села у околини скопљанској и велеској. Иста је судбина постигла и многа села у битољском вилајету.

Из Битоља јављају: Ма да комите овде још нису постигле какав већи успех, они дају војсци тако јак отпор, да им народ прилази све више и више.

ју собу те пије, пије. Да се то не би сазнало дао је он себи начинити у свом писаћем столу сандучић са једном цеви. У овом сандучету има увек водке. Он се само нагне на цев, те пије, пије, док му није доста. Кажу да и у својим кочијама има сличну справу па и у своме портмонеу (бележници) има водке.

— Откуда ови то знају — зачуди се Посидин. — Боже мој, па и то је већ изашло на видело! Чудновато.

— Још нешто, што се тиче лепше половине. Ту је тек он велика лола! (Кочијаш се смејаше и махаше главом.) Чисто невероватно изгледа, али кажу, да десет тичица има он!... Две живе код њега у кући. Једна, по имену Анастасија Ивановна је управитељица куће. а друга, ех, до ђавола, како се зове? Да, да, збиља, Лудмила Семеновна, она је као нека секретарица његова.

На челу је иста Анастасија. Шта она хоће, то он мора чинити. Она може код њега радити што хоће, он је њезина машина, он мора играти како она свира. А стекла је свако право у кући! Њега се послуга не боји, али ње... Ха... ха! А трећа тичица станује у Качалној улици. Пфуј... срамота!

— Чак их по имену познају, — помисли Посидин и поцрвени. Па ко је управо тај, што их познаје? Мужик, киријаш, који никада у свом животу није био у граду... Ох, какав нитковлук... каква срамота... какав безобразлук!

— Од куда ти то све знаш? — запита Посидин узбуђеним гласом.

— Људи о том причају... Сам нисам видео... али од људи сам слушао... Зар је тешко, нешто рђаво о неком дознати. Тек се (камердинеру) коморнику или кочијашу не може језик ишчупати! У осталом па и сама се Анастасија, идући по свима улицама, да познате своје посети, својом срећом хвали. Човечјем оку не остаје ништа сакривено... Исти Посидин има обичај да свакуда тајно путује. Пређашњи обичаваше, ако је хтео куда отпутовати, већ месец дана у напред то јавити, те се чињаху свакојаке припреме за тај пут. Напред, натраг, лево, десно око њега јашили су војници и полиција и многи још, ђаво би им знао имена. Дође ли он у град, буде врло свечано дочекан, даду му да једе и пије, а тада се истим начином врати опет натраг Он лупи ногом, кола дођу пред њега, звона звоне, вичу му »живео« и одлази поносито одавде. А садашњи се изненада, неочекиван појави, нико не зна, када, и одакле долази... Тај подмукли. Он оставља потајно своју кућу, да не би то и сами његови потчињени чиновници могли дознати, па наравски, управо на жељезницу. Он се одвезе до одређене станице, па не узме поштанска кола или каруце, већ најми простог мужика, умота се у свој огртач као каква стара жена, те да га путем не би нико могао познати, даје заповести осорним, гунђавим гласом, као неко псето. Човек мора пући од смеха, кад чује шта се све о њему не прича. А глупак се вози у том уверењу, да га нико не познаје. Та ко га не би могао само познати?

— Па по чему га познајете?

— То је лака ствар. Пре, када је наш Корјуков тајно хтео путовати, познали смо га по његовим тешким рукама. Па и Посидина лако познаду. Он је миран путник, у своме ходу и држању скроман, а он није од оних, који се само претварају да су такови. Узмимо, он дође до једне станице, пред њим све мириши. Добија пилића, воћа и свакојаких посластица. На станицама га већ познају. Ако неко у зиму иште пилића и воћа, то је сигурно Посидин. Ако неко сасвим скромно каже »мој драги«, те људе на којекакве лудорије навађа, то је сигурно Посидин. Ако се неко јако намирише, то је сигурно Посидин.

На станици легне на диван, све око себе попрска мирисом, те заповеди да му се код јастука три свеће запале. Тако он лежи и чита своје папире. Нема тог човека, који не би знао да је то Посидин, који тако увек ради; таквог човека може и свака мачка познати!

— Истина, истина... — помисли Посидин, а ја на то пре нисам ни помислио!

— Па ако ко хоће да је сигуран у том, тај може и од телеграфисте дознати, где се Посидин скрива, не мора чекати, да ли ће пред њега на станици изнети пилића и воћа. Телеграфиста зна све. Посидин се само крене, а већ се зна да се он вози. Он долази да »их« изненади, да кога суду преда, да кога из службе избаци, а »они« већ знају то, да он долази, те му се смеју. »Они« му кажу сасвим понизно: — Ваша Преузвишеност је у

Из Скопља јављају: Путници који стижу из Велеса, причају о нечувеним зулумима и покољу, који Турци врше над незаштићеним Србима.

Из Битоља јављају: Село Лесковац у леринскоме крају готово са свим уништено од војске и башибозука.

Из Скопља јављају: Многе чете Мађедонаца прешле из Бугарске преко границе и пошле у битољски вилајет у помоћ устаницима.

Жељезничка пруга код Ђевђелије разорена је 28. јула у дужини од 150 метара и један мали мост. Пруга и мост разорени су динамитом.

Са српске границе из Ристовца јављају: Данас стигао воз из Солуна. Саобраћај успостављен. Путника је било врло мало. Са возом 29. јула није дошао ни један путник из Старе Србије и Мађедоније.

Политички преглед.

Против бугарског кнеза Фердинанда. „Вечерња Пошта," која излази у Софији, жестоко напада кнеза Фердинанда за то, што у овим критичним данима није у Бугарској и прети му, да у глави многих напрасних људи може да поникне та мисао како Бугарска може врло лако да постоји и без кнеза Фердинанда.

Министарска криза у Србији. „Уставна Србија" пише: Због диференција, које су се јавиле међу неким члановима кабинета избила је јуче министарска криза. По гласовима, који су јуче у вече по вароши кружили, цео је кабинет поднео оставку. Данас око 10 часова пре подне била је међутим, министарска седница и по свој прилици, биће да су на њој несугласице изравнате. Према томе би кабинет и даље остао на челу земаљских послова у данашњем саставу свом."

Школски Савет.

Седнице Школског Савета одржане су 29. јула (11. августа) и 30. јула (12. августа).

Председавао је Георгије Бранковић патријарх. Реферисали су: Вукичевић, Стојшић и Прибичевић а решени су између осталих ови главнији предмети.

На от ис кр. уг. министарства просвете у предмету истављања и потписа сведоџаба (диплома) у приправничким школама сомборским решено је — умолити министарство, да упути државног надзорника, да овогодишње сведоџбе потпише, а с тим у свези изјавити, да Школски Савет тражене измене не може у своме делокругу изменути (да у дипломама дође мађарски језик пред српски) него ће пријавити сабору, јер се та измена коси са Школском Уредбом.

Кр. угар. министарство просвете извештава Школски Савет, да са успехом из мађарског језика у вршачким српским основним школама није задовољан. — Решено изискати извештај од епархијског школског одбора.

Правилник о испитима у приправничким школама сомборским, уступљен је на рефераду члану Савета Св. Прибичевићу.

Изискаће се извештај од епархијског школског одбора у погледу припомоћи за школе у Фењу и Станчеву.

Решено је, да се истражни трошкови изасланицима власти, имају у напред платити.

Издати су декрети: А. Дрдарском, М. Ћосићу, Ст. Гердицу, С. Секулићу, Д. Црквењаковој, З. Брзаковој и Д. Ћурчићу пошто су избори правилника спроведени.

За стипендију А. Бале предложени су министарству: Косановић, Пецарски и Ђ. Стејић.

Издавање другог квинквенала узето је на знање пошто су и епархијски школски одбори министарским отписом о томе извештени.

Извештај о одржаним испитима у сомборским препарандијама узет је на знање с тим, да се једном делу професора изрече задовољство, а други да се позову, да марљивије врше своју дужност. Уједно оставља и рок управитељу, да своју оставку до септембарске седнице поднесе, иначе ће се званично ставити у мир обзиром на старост и изнемоглост.

Узети су на повољно знање извештаји са препарандије пакрачке и горњо-карловачке и изречено је задовољство управама и професорима на марљивом раду и лепом успеху ученика.

Оделиће се до сад заједничке конференције наставника у сомборским препарандијама.

Поводом оставке привр. главног школског референта, постављен је привремено на његово место члан Савета Душан Стојшић.

Ради дефинитиве у пакрачкој и горњо-карловачкој учитељској школи, поднеће се преставка на земаљску владу.

За професора на уч. школи у Пакрацу, постављен је привремено Марко Јаковљевић кандидат професуре.

Молба управе пакрачке препарандије ради риголовања и ђубрења завод. врта, препоручиће се саборском одбору на усвојење.

Професору на пакрачкој уч. школи одобрен је петогод. доплатак од 1. септ. о. г.

Професору М. Манојловићу призната је сталност и квинквенал.

Молба управ. Б. Б. није узета у призрење, пошто је за шрофесора привремено а не стално постављен.

Препоручиће се саборском одбору исплата рачуна за учила у горњо-карловачкој препарандији.

Одобрено је М. Вислићевој, да се упише у препарандију као редовна ученица.

Одобрени су уџбеници Ђорђа Терзиног и К. Вујаклије.

Поповиће се наредба о употреби катавасије у нар. школама. (Издање манастирске штампарије.)

Повишена је стипендија Н. Прици на 300 К.

Одобрено је Н. Цвејићу полажење препарандије.

Дозвољено је М. Стратимировићу и А. Јовановићу полагање испита, исто и приправнику Јовановићу.

Призната је Н. Ђ. Вукићевићу сталност као управитељу уч. школе у Сомбору, с препоруком сабор. одбору ради даљег поступка.

Н. Ђ. Вукићевићу остављен је термин до 1. сеп. о. г. да поднесе оставку на управитељству, иначе ће се због старости и слабости званично ставити у мир.

Професору М. Калићу урачунати су квинквенали. Јов. Благојевић постављен је за управитеља на срп. вишој девојачкој школи сомборској у смислу Шк. Уредбе.

Узето је на знање, да је И. Поповић положио испит у Пакрацу.

Умољен је патријарх, да као власник „Српског Сијона" писмено опомене, уредника М. Р., да пристојније пише у листу, јер тај начин писања не служи на част св. Синоду под чијим благословом тај лист излази, Шк. Савет не може дозволити, да се „Срп. Сијон" овако уређиван, сматра и за време и шк. званичним листом. — Молба је прихваћена с изјавом, да ће се жељи Шк. Савета удовољити, јер и сами епископи негодују и осуђују писање уредника у „Срп. Сијона."

Старом шк. одбору у Сомбору призната је званичност.

Одбијене су оптужбе против учитеља више девојачке школе у Сомбору делом као неосноване, а делом што спадају под надлежно решење епарх. адм. одбора.

Предложиће се за избор професора на виш. дев. школи сомборској Васа Стајић, Душан Темеринац и Војислав Бајић, као најбоље квалификовани, а обзиром на знање мађар. језика.

Осим ових предмета решено је још и више мање важности, и узети су разни извештаји на знање.

1. (14.) септ. о. г. одржаће се ванредна седница Шк. Савета.

Седница епарх. административног одбора бачког

одржана 28. јула (10. авг.)

Решено је до 90 предмета, ван рачунских ствари. Од најважнијих су ови: У удовољењу налога саборског одбора издати су циркуларни налози о томе, како се имају представке црквених општина, ради получења припомоћи за оправке цркве инструирати. — Затим упућене црквене општине да препис основних писама и закладница и тестамената у препису поднесу; издато им циркуларно упутство о како поступању приликом искоцкавања и избора $^1/_3$ скупштинара. — Одлуке саборског одбора у разним уточним предметима, имају се публиковати разним интересованим странкама. — Услед налога саборског одбора донесено је мотивирано решене у предмету утока Е. Ст. из Титела, по којем овај одбор, из разлога да закључак црк. општине није снабдевен никаквим трошковником, а дужност стештеника материјално општину унапређивати, не одобрава у предмету даривања хонорара од 600 К. — Стављено је у строгу дужност црквеним општинама у Дероњу и Силбашу, да налогу школског одбора у предмету наређеног отварања треће респективе четврте школе и опирањем својим егзистенцију својих школа у питање не доведу. — Узето је на знање да је уговор склопљен са А. М. Антићем гледе купа парохијског дома у Сантову, исти уговор одобрен и учињена даља расположења. — Одобрени закључци црк. општине у Ст. Бечеју о изабраном стручном надзору за грађење нове закладне куће и одобрен лицитациони закључак о издатој радњи архитекти Влади Николићу по своту од 136·500 круна. — Преставка П. Каћуре из Титела не уважена, јер је закључак административног одбора пуноважан постао. — Извиђај у предмету спора око капеле у Госпођинци поверен проти Ћирићу. — Наређена је нова реорганизација црквене општине у Парабућу и поверена проти сомборском да их спроведе. — У предмету тужбе Пере Лаушева и др. у Шандору против црквене општине спровешће се истрага, ако тужиоци потребан предујам пошљу. — Уништен је избор трећине скупштинара у Ст. Бечеју услед одлуке саборског одбора с тим, да за скупштинара одборника и подпредседника изабрани С. Ж. пошто по правомоћној одлуци саборског одбора три године пасивног права избора нема, те се ни бирати не може. — Исто тако призив С. К. у Мохолу на првобитно мериторно решење у предмету избора трећине скупштинара уступљен црквеном одбору. — Избор председника у Старом Керу одобрен, призив пароха неуважен, пошто призивни наводи његови још не оспоравају квалификацију изабранога на то место. — — Издато црквеној општини у Старом Бечеју упозорење, да се у будуће клонити има било писмено, било депутацијом сазив седница епархијских власти сазивати и последњи пут упућена, да налозима школских власти удовољи. — Исто тако под претњом разрешења председника и одбора упућена црквена општина у Брестовцу, да одмах школске набавке од 30 круна исплати. У рачунским стварима су многи одобрени по реферади, а више враћени на допуну.

Вести из места и са стране.

Избор скупштине у Локу.

Пишу нам из Лока: Прошле недеље је обављен ко[illegible] нас избор скупштине и организација црквене општине наше. Избор је руководио црквени одбор у присуству повереника епарх. административног одбора бачког Т. Костића. Избор је заказан за један сахат после подне, али док се од седмичног рада уморан свет искупио, било је већ и 4 сахата, кад је посао могао отпочети. Прво је одржао одбор кратку седницу, а по томе је отворен и сам избор. Бирачи су у најлепшем поретку приступали председнику и примали гласанице под општинским штампилом и у узоритом миру, у самој дворници их исписивали. Који нису знали писати, писала су им два лица, која су од одбора била именована и — пред одбором. Тако исто у реду и миру су на по-

---

тајности дошла; погледајте, све је у реду, иначе. . .

И он дође, разгледа, тражи, не нађе ништа, па се враћа. Дакако он »их« мора шта више хвалити, са свима се он рукује, уверава »их« да је потпуно задовољан, и извињава се, да »им« је досађивао. . . и одлази. Ти не верујеш? Ха. . . ха. . . Ваше благородије! Ту живи народ, који све брзо схваћа, народ пун искуства. Погледај само људе! Још ћу ти један пример (нешто) причати. Ја се возим јутрос станици, путем сусретнем неког Чивутина, који се жураше. То беше гостионичар на станици. — Куда, — запитах ја, — Ваше јудејско благородије? — Он ми рече: — У град Н да донесем вина и слаткиша. Посидин долази! — Врло добро, зар не? Посидин се сада тек спрема за полазак, а већ се зна да ће он доћи. Можда он сад већ путује и мисли, увијен у свој огртач, да га нико не познаје, а већ се поставља на сто вино, воће, пилићи и слаткиши. Он мисли: — Имам вас већ дечице моја под руком (поклопцем). А дечица већ знају у напред за његов долазак! Ех, народ је лукав, лукавији него што Посидин мисли, Ваше благородије!

— Натраг, станици марво! што брже! — загрми Посидин.

А зачуђен кочијаш окрену кола. . .

Земун.

П. П. Т.

зив предавали бирачи исписане своје гласанице. За тим је констатовано да је од 94 бирача гласало 33 са 33 гласанице и прешло се пребрајању гласова. Са највише гласова први је изабран са 24 гласа, а тридесети свега са 9. За тим је пало мање од 9 гласова још на њих 31. Пошто је председник прогласио изабране скупштинаре, бирачи су се разишли пуно задовољни и у миру, а одборници остали док записник није свршен, што је трајало још до после 9 сахати, те су се онда тек са поверенством опростили и својим кућама разишли. Још нам предстоји избор одбора са допуном скупштине. Држимо да ће и то све тако мирно и у реду бити.

Избор $^1/_3$ скупштинара у Шандору.

Пишу нам из Шандора: Овде је „обављен“ избор $^1/_3$ скупштинара и $^1/_2$ одбора које је кроз незаконито објављено, јер су њих осам које скупштинара и бирича потајно обавили, сви остали бирачи нису ни знали, а бирачка листа није ни истакнута била. — Упозоравамо епарх. власти на ту незаконитост, и на владање нашег свештеника, који је све само свештеник није и против којег је ужасна тужба подигнута; јер служи на саблазан целог Српства.

Вође устанка у битољском вилајету.

Према последњим вестима као да покрет у битољском вилајету узиима карактер општег устанка. Овако гледа на устанак сва дипломација у Цариграду, па ни Порта незатвара више очи пред том истином. Устанак је потпуно организован, има свој ђенерал штаб и вође у сваком срезу битољског вилајета. По казивању „Автономне Мађедоније“ команда над усташима састављена је овако: Усташки штаб (врховна команда) битољског и дренопољског вилајета Дамјан Грујев, Пера Томов, Борис Сарафор и Анастас Лозанчев. Вође у појединим срезовима: Срез битољски: Г. Сугерев, П. Цветков, Ив Делов и Ђорђе Павлов. Срез ресански: Сл. Арсов, Др. Пеков, потпоручник Ал. Панајотов. Срез охридски: Хр. Узунов, поручник Стојков, Коцкаров, Наум Закров и Наум Анастасов. Срез стржански: Л. Групчев и Марко. Срез кичевски: Л. Церов, Арса Миркиев и Јанаћ Јенев. Срез поречки: Венчо Мицков, Георги Пешков, Јанаћ Петров и Цветен из села Врепче. Срез Крушевски: потпоручник Тодор Христов, Никола Карев и Тома Николов. Срез прилепски Петар Ацев, Тане Христов, Јордан Дренков и Никола Петров. Срез лерински: потпоручник К. Папишчев, Михајло Грујев, К. Ческов и Александар Настев. Срез костурски: Василије Скаларов, Тандо Кљашев, Л. Поп-Трајков, Манол Газол и Михаил Николов. Срез Демир-Хисарски: Јордан Пинерков, Г. Поп-Христо, Поп Кузман и Христо Тасков. Срез Преспански: Василије Илијев, Н. Кокарев, Наум Фотев и Спиров Олчев.

За очување воде.

На многим местима Црне Горе, па и на Цетињу оскудевају јако у води и то им задаје велике главобоље. Дижу и граде нарочите лагуме, у којима би се вода могла очувати за дуже времена, а да се ни најмање не поквари. Сад је почето да се на Цетињу гради нов такав депозит за воду. Дужина ће изнутра бити 42 метра, а ширина 26·50, висина од тла до свода 7 метара. Унутрашњост ће бити подељена зидом на два оделења, у којима ће се вода мешати од три метра висине, а од три метра до тла вода се неће моћи мешати, да би се сваки део могао независно излити, очистити и по потреби поправити. Сваки од ова два дела биће подељен опет на два дела, али ће се у њима вода до самог тла слободно мешати. Овај нови депозит удаљен је одстарога 5—6 метара.

Италијанска индустрија шешира.

Из центра италијанске индустрије шешира, Монце јављају ово: Овде се фабрикује с године на годину просечно по 50.000 филцаних шешира дневно од најниже до најбоље врсте, који се под енглеском марком експедују за Енглеску и др. државе. Са својим јефтиним ценама Монца је одбила сваку конкуренцију. Ну при свем том, Монце је дотерала до тога, да треба озбиљно да мисли те да се избави од правог банкротства и да за времена спасе задобивен план за своје филцане шешире. Између појединих фабриканата у Монци се види огорчена конкуренција, која је дотерала до врло ниских цена. Услед тога једна од највећих фабрика њених, која фабрикује на 14.000 шешира дневно, фабрика Караци, решила се је да своју фабрику пресели у Румунију, где њени фабрикати најбоље пролазе. Тога ради образовано је друштво с капиталом од 350.000 дин., коме је на челу фабрикант шешира Антонијо Фосани, а које је купило земљиште у Букурешту на коме ће подићи фабрику шешира. Румунска влада је ослободила друштво од порезе за 15 год. и дозволила увоз машина без царине. Друштво ће за тим гледати, да и у суседним земљама, у којима се буду трошили његови шешири отвори филијале фабричке.

Потреси земље.

Пре два дана био је у јужној Италији потрес земље. Потрес је биодоста слаб и није починио Бог зна какове штете. Само се у Милеу срушило неколико кућа и померио црквени торањ. Ноћу је у Грчкој био истог дана далеко јачи и силнији потрес, који је нанео осетна квара. На острву Китери било је три јака потреса, која су потпуно разорила три опоштине. У целој Грчкој осетили су потрес земље само што ови нису свугде тако јаки и судбоности били као на Китери. Још се не зна тачно, колико је људи том приликом платило главом.

Брзојави „Застави.“

Стигли 1. августа.

Битољ 31. јула. (Од нашег дописника.) Стање у битољском вилајету још не престано рђаво. Борбе, пљачке, паљевине села трају једнако. Бугарске четепале и српска села, која неће да им се придруже. Варошицу Крушево држе бугарске комите још у рукама. Турска војска већ три дана напада да ослободи Крушево, но без успеха. Чаршија у Бутољу поново затворена. Телеграфски саобраћај прекида се сваки час, те и детаљнијих вести из унутрашњости вилајета нема.

Збачени битољски валија Али Риза-паша, који је требао бити прогнат у Триполис, побегао је из Битоља. На његово место постављен Хазим беј, државни саветник из Цариграда.

Генерални инспектор за извођење реформама Хусејин Хилми паша и главнокомандујући маршал Омер Ружди паша с војском, овде су.

Битољ, 31. јула (од нашег дописника). Конзулат руски још није добио никаквог наређења од посланства у Цариграду односно преноса тела погинулог руског конзула Ростковског, који још лежи на црном одру у конзулату. На одру су многи венци, од којих се нарочито истиче венац битољских Срба. Конзул је обучен у униформи конзулској, на сандуку му је мач у црно завијен. Преко сандука је пребачена руска застава у знак жалости целе Русије. Глава конзулова сва је размрскана од куршума, те се не може познати.

Скопље, 31. јула (од нашег дописника). Преко 170 бугараша младића из Скопља одметнуло се у комитетске чете. 36 редифских батаљона из северне Старе Србије биће упућени у битољски вилајет. Опсадно стање прогласиће се у косовском, битољском и солунском вилајету. Валија косовски Шакир паша допутовао је у Скопље са Косова, где су ужасни зулуми. Арнаути се свете косовским Србима због револуционарног покрета у битољском вилајету.

Солун, 31. јула (од нашег дописника.) Устанак у једренском вилајету прокламован прекјуче. На челу покрета тамо стоје Икономов, Гирчиком и Мацаров.

Два бугарска четовође из петрићског, а један из ђевђелиског среза положили су оружје и молили султана за помиловање, које су и добили.

Министарска криза.

Будимпешта. Министар-председник гроф Куен отпутовао је у Беч, и биће данас примљен од краља. Држи се, да ће, након обавештаја владаревог, гроф Куен отпутовати још истог дана у Будимпешту.

Преговори у Бечу.

Беч Држи се, да изненадни повратак председништва горње куће, кнезова Виндишгреца и Аерсперга стоји у свези са војеним питањима. Чекаће се на сваки начин, да се прво реши парламентарна и политичка криза, а тек за тим долази решење кабинетске кризе.

Положај у Београду.

Београд. (Вст угар. телеграф. коросподенц-бироа.) Јавља се из Берлина, да је према београдским вестима краљ Петар изјавио, да је он одлучио, за случај да се странке не би споразумеле, да се захвали на престолу и да напусти Србију.

Будимпешта. Министар председник гроф Куен, примљен је у Бечу јутрос од владара у засебној аудијенцији, која трајаше сат, а реферисао је о положају. Краљ долази у Будимпешту у идућу среду, а примиће политичаре у петак. Гроф Куен иде у Хедервар, а у недељу долази у Будимпешту.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 12. августа 1903. Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 30.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 7·50—7·70—; бачка 76—78 кила 7·40—7·70; банатска 75—78 кила, 7·30—7·75; сремска 74—78 кила —·——·— на три месеца унапред. — Нова раж 6·05 до 6·25. — Јечам 5·40—5 80. — Зоб (овас) 5·25—5·70. — Стари кукуруз 6·05—6·20; нови —·——·—; чинквантин —·——·—. — Ситна проја —·——. —Банатска репица 950—10·—, а купусара 10·50—10·80. Лањено семе —.———; кудељно семе ———. — Нова луцерна детелина ———; црвена ———.

Правац (тенденција) чврст.

Термини по закључку берзе у $^1/_2$5 сати по подне.

Пшеница за април 1904. 7·60, а за октобар 7·35. — Раж за април 1904. 6·——; за октобар 5·76. — — Зоб 5·31 — Кукуруз за мај 1904. 5·03 за јуни ————; за јули —— за август 6·13 за септембар и октобар 6·12— — Репица (купусара) 13·35.

Правац (тенденција) чврста.

Цене се подразумевају по 50 кила у крунској вредности.

Све врсте хране примамо у комисију на продају, а посредујемо и при купу, све уз најповољније услове. — Са ближим обавештењем стојимо радо на расположењу.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке, IV. Váczi-utcza 34.

ПИСМЕНО ПРИЗНАЊЕ.

Госп. **Францу Вилхелму**, апотекару ц. и кр. дворском набављачу у Најнкирхену, Долња Аустрија **Митерфајл.**

Дајем Вам на знање, да је Ваш Вилхелмов антиартристички-антирематички тој за чишћење крви 7 особа, које су патиле од костобоље, излечио, тако да су сад сви здрави; морам приметити, да је једна особа већ читаву годину лежала у кревету и на мој савет пила је такав тој и може сада опгт да се одаје своме раду. И моја жена налази, да је тај тој неопходно потребан у кући. Изричем проналазачу тога теја по хиљаду пута своју благодарност, што овог теја имаде у свакој породици, или би га требало имати у залихи.

С поштовањем **Георг Крел.**

Један пакет стаје 2 круне одавде, 1 пошт. коли са 15 пакета стаје 24 круне.

Добија се свуда у апотекама.

51[illegible] 4—120

I^A СОМБОРСКИ

ОВЧИЈИ СИР

одавна признат, да спада међу прве и најбоље сиреве светске, још увек се може добити у *главном стоваришту обилно снабдевене мешовите и фина трговине*

ДУШАНА ДАЉЧЕВА

„код Даљца“ у Сомбору (Бачка)

Одпрема поштом и жељезницом у дрвеним качицама; количина изнад 6 килограма.

I-а сиру овчијем је сезона до конца августа по ст. к. 611 1—3

НА ИЗМЕНУ. У школу из Пеште у српско место, родитељи би желили своје дете женско од 8 год. дати, због науке српског језика. Zarits Milos, csőmőri út, 4. sz. 10. ajto. 612 1—2

Изјава

Данашњим даном престајем бити секретар „Српског Трговачког Удружења“ и уредник „Трговачких Новина“ у намери, да довршим своје правне науке.

Праштајући се овим са својим пријатељима и сарадницима, захваљујем свима без разлике, који су ме помагали за ове 3 године мога јавног рада.

Молим, да се писма, која се тичу лично мене адресирају до 30. августа у Нови Сад, казанџијска улица бр. 9., а од 30. августа у Загреб, универза.

Нови Сад, 12. августа, 1903.

Милан Поповић,
правник.

МУЖ И ЖЕНА.

Норвешка приповијетка од Амалије Скрам.

(Наставак) (15)

Сијур Габријел осјети како га спопада срдба. Он и нехотице стиште шаке и пружи руку према њој, но одмах се сјети своје заклетве, и задовољи се једино тим, што је пљунуо и промрмљао!

— Да те ђаво однесе!...

Он уђе за њом у кухињу и истресе тресет на земљу.

— Гдје си била?

— У дућану, — одговори она јаркајући ватру под котао.

— Шта си тамо радила?

— Ишла сам да купим соли.

— Па зар два дана?

— Било је рђаво вријеме, — мрмљаше она, туркајући међу тресет суварке, — нијесам се могла вратити.

Она се наже и поче распиривати ватру.

Сијур Габријел мотрио је својим одгнијева успламћелим очима.

— Проклета пијаница! цикну он кроз зубе, и скидајући сепет с леђа тресну њиме толико о земљу, да је одскочио и фркнуо из кухиње.

Олина, сва престрављена, покри лице рукама, згрби се читавим тијелом, окренувши леђа к Сијуру Габријелу, и подиже рамена, чекајући да се оспу буботци. Али чувши, како се иза ње залупише врата, она се окрену и не могаше да вјерује својим очима. Него ускоро се увјерила, да је Сијур Габријел заиста отишао а да је није избио. Тај неочекивани догађај толико ју је потресао, да је сјела на низак банак, покрила лице својом простом прутастом прегачом, и почела грчевито јецати.

Послије неког времена она се диже, и одупријевши се једном ногом о банак, поче мијешати узаврелу воду и засипати у њу зобену прекрупу. Рука јој силно дрхтала и она просипаше сваки пут прекрупу, кад год је заграбила шаком из дрвене посуде, објешене у оџаку. У глави још шумило, у слијепим очима куцкало, и једнако јој се чињаше да срце њено прелази сваки час с једног мјеста на друго.

— А ја већ помислила, да се ти нећеш више никад ни вратити, — зачу Олина изненада подругљив глас. Она се осврнула и спази Ингеборгу гдје стоји на сред кухиње, подбочивши руке на кукове, а око усана поигграваше јој пркосан осмјех.

Олина не одговори ни ријечи, него закухиваше даље кашу немоћно и несвјесно.

— Дед мени! — викну Ингеборг. — Кад могу све друго да радим, могу и то.

И она отę од матере кувачу.

Одлази! — цикну Олина и хтједе да узме натраг кувачу.

— Ти си таман за посао! Биће боље иди па се испавај док се није отац вратио.

— Зар ћеш ти учити своју матер! Ах, ти гаде! И прије него што се могла Ингеборг разабрати, зграби је мати за рамена и баци на патос. — Ти мислиш, твоја је мати такво ђубре, да можеш радити из ње шта хоћеш! Пази се! Стани мало! — Олина прилеђе к њој са уздигнутим шакама. — Ти мораш поштовати своју матер! Чујеш ли, ђаволе!

— Како да је не поштујем, кад се олоче као крмача! Ингеборг још и не договори, али пуче шамар на њеном образу. — Треба најприје размислити, каква још мати, — продужи она, као да не доби шамар.

— Пази се, да ме не ражљутиш, — цичаше Олина, звоцкајући зубима од пакости.

Ингеборг исправи се поносно и изађе из кухиње, но одмах затим тури главу кроз врата и викну подругљиво:

— Припази, да опет не доспије у кашу љуска од харинге, као оно прошли пут, кад си била у вароши. Отац је готово побјеснио од једа.

— О, Боже мој, Исусе Христе! — простења Олина, пљескајући рукама и пружајући преда се. Она се сва скупила, оборила главу, и као убијена упрла своје у пола заклопљене очи у једну тачку, а усне чврсто стиснула. Тако је престајала неколико минута, затим се мало по мало савладала, мијешала кашу, скинула котао с ватре, салила кашу у здјелу и однијела је на трпезу.

(Наставиће се.)

Својој милој и незаборављеној матери

КАТИЦИ В. ПЛ. РОГУЛИЋ

даваће кћери

ПОЛУГОДИШЊИ ПАРАСТОС

у недељу 3. (16.) авг. у иришкој св. Николајевској цркви, на који учтиво позивају све сроднике и добре своје пријатеље. 608

ПУТНИК

који је вичан винарској и ракијској бранжи, а може доказати, да је добро уведен у **Хрватској, Славонији, Босни** и у угарским жупанијама **Бачкој и Барањи** може добити место 1. октобра п. р. о. г. Неопходно је потребно знање *српског и немачког* језика, а првенство имају, који и *мађарским* језиком владају. Понуде са ознаком својих тражбина и преписом сведоџаба треба упутити под шифром: **„Изврстан“** на администрацију „Заставе“.

565 4—6

14161. szám.

kig. 1903.

HIRDETMÉNY.

Ujvidék szab. kir. város tanácsa a városház központi légfűtéséhez az 1903.—904 évre szükséges I ső minőségű porosz diókőszén szállitásának biztósitásá végett 1903. évi augusztus 31. délelőtt 10 órakor zárt irásbeli verseny tárgyalást fog tartani.

A versenytárgyalás feltételei a következők:

1.) A versenytárgyaláson általában csak Magyarországon valamely illetékes hatóságnál bejegyzett vállalkozók vagy kereskedelmi czégek vehetnek részt

2.) Vállalkozók kötelesek ajánlataikba a kőszén termelési helyének jelzése mellett a kőszén anyagnas kőmeter szerint számitott árát úgy számokkal mint betűkkel beiktatni.

3.) Azon válld kozó, ki a város részéről a kőszén szükséglet szállitásánal megbizatik, tartozik a kőszénnek mindenkori szállitásakor annak termelési helyét az eredeti fuvar (szállitó) levelekkel igazolni.

4.) A város a fogyasztandó kőszénmennyiség tekintetében kötelezettséget nem vállal, vállalkozó tartozik azonban a mindenkori szükségletről magának meggyőződést szerezni, tájékozásul megjegyeztetik, hogy az eddigi szükséglet körülbelül 1000 méter mázsa volt

5.) Vállalkozó köteles a mindenkori szükségletet a kikötött minőségben és a 3-ik pontban jelzett feltétel betartása mellet salak és pormentesen a városház pinczéjébe szállitani.

6.) A mennyiben vállalkozó száilitási kötelezettségénel bámely időpontban nem felelne meg úgy jogában áll a városnak a fenti minőségű porosz diókőszenet vállalkozó kárára veszélyére bárhonnan és bármely kapható áron beszerezni.

7.) Ajánlattevők kötelesek ajánlataikhoz mint a kőszenet csatolni.

8.) Az 1 (egy) koronás bélyegel ellátott és lepecsételt ajánlatok legkésőbb 1903. évi augusztus hó 29. délelőtt 10 óráig Ujvidék szab. kir. város polgármesteri hivatalánál akár bérmentes postaszállitás, akár személyes átadás vagy beküldés útján nyújthatókbe.

9.) A beadott ajánlatok az előző pontban megjelölt nap d. előtt 11 órakor (a városház gazdasági hivatalában 11. em. 34 ajtó szám) nyilvánosan felbontatnak.

10.) Ajánlattevő vállalkozók tartoznak a városi pénztárnál az ajánlat benyújtása előtt Három száz (300) korona ovadékot letenni és az eről szóló nyugtát az ajánlathoz csatolni. Az ajánlathoz készpénz vagy értékpapir ovadékul nem csatolható.

Ujvidéki szab. kir. város tanácsának 1903. évi augusztus hó 4 én tartott üléseből

Kir. tanácsos polgarmester helyetes

610 1—1 **Sztratimirovity.**

Стечај. 605 1—3

Расписује се стечај на једно стипендијско место из задужбине народног добротвора **Стевана Николића и сестре му Василије.** Стипендија ове задужбине износи годишње 252 круна, која ће се исплаћивати у 10 школских месеци, а могу је добити ученици или ученице средњих школа Првенство имају рођаци пок. добротвора и сестре му.

Молиоци треба да поднесу:

1. Крштено писмо;
2. сведочбу од последње школ. године;
3. лечничку сведочбу о здрављу и накаламљених богиња;
4. сродници имају да докажу своје сродство.

Рок стечају до Усековања Јована Крститеља.

Из ванредне седнице црквеног одбора српске православне црквено школске општине новосадске 9. (22.) јула 1903.

Паја Ћурчић, књиговођа — **П. Попадић,** председник.

Ф. НАСКЕ у ПРАГУ

Stubengasse № 1105.

АПАРАТ ЗА ПРЕТАКАЊЕ ПИВА у БОЦАМА

претаче без музирања, без да се губи угљена киселина и без расипања пива. Може се употребити и за точење у самим чашама!

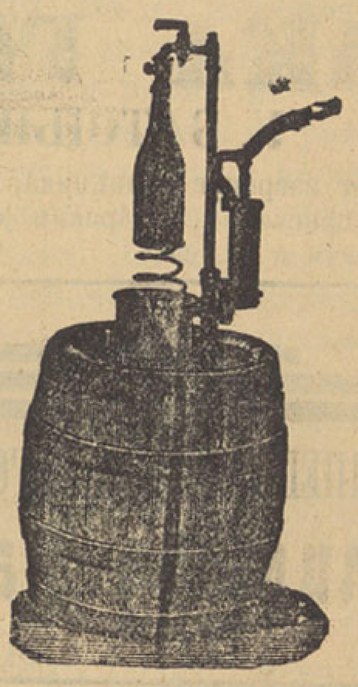

Цена је таком потпуном апрату са подвозом и паковањем **30 kp**. Цена само шмрку за пиво 20 кр. са паковањем и франко. Цена самом апарату за претакање **10 kp.** са паковањем и подвозом. За пробу, на углед или у комисији не даје се Разашиље се само уз поузеће (Nachnahme) или уз готов новац.

Управа официрске менаже

домобранске пуковније бр. 35. пише:

Ваш апарат за претакање изврсно ради, јер нема тих неприлика, као при отакању са цевима.

Цена овој штрцаљки за испирање са паковањем, франко **9 kp.** Са једним уштрцањем је боца чисто испрана.

Управа властелинства у Ославану пише:

Ваши апарати (за испирање боца и за претакање пива у боцама) су ванредно добри.

АУТОМАТ ЗА РЕДУЦИРАЊЕ УГЉЕНЕ КИСЕЛИНЕ

при точењу пива

Неограничена гаранција.

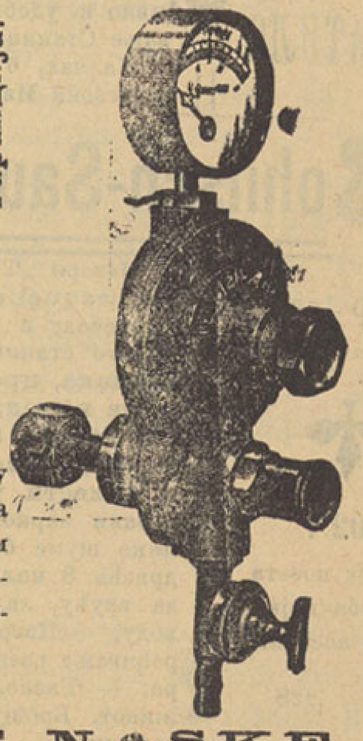

Цена по комаду са манометером, са кључем, и справом за резервно угушћивање, свуда франко и паковање

15 круна.

F. NASKE,

complete *Bier-Druck-Einrichtungen, grosse Flaschenbier-Abfüll-Aparate.*

PRAG, Stubengasse № 1105.

Већа уређења у великом обиму на почек или са плаћањем у оброцима. 601 1—6

КОМЕ ТРЕБА
овогодишњих здравих српских
БРАНИХ ШЉИВА
за јело, има **50 вагона** за продају. За цене упитати код
591 3—3 **Мирка Ћирића**
трговца у Митровици (Сремској).

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА
у Меленцима
потребује два старија помоћника, који морају бити вешти продавци и солидног владања.
609 1—3

Хотел Колбек „КОД ЛИНЕ“ („ZUR LINDE“)
WIEN, 10. Bez., Laxenburgerstasse 19.
бливу јужне и државне железничке станице. Станица електричне државне железнице у свима правцима

ФИНО ГРАЂАНСКА, НОВОУРЕЂЕНА КУЋА.
Електрично осветлење, купатила, умерене цене. За сервиз и осветлење не рачуна се ништа.
ФРАЊА КОЛБЕК,
345 13—13 хотелијер.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ИСАКА ГРОСА
У БАТОЊИ
треба млађег изврсног помоћника, који мора потпуно владати српским и мађарским језиком. У оферту треба означити и услове. 603 2—2

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
Велимира Радака
у Митровици.

„Ракетли“ жабица
„РАКЕТЛИ“ разних ватромета и бенгалске ватре у свима бојама.

НЕ ТРЕБА САПУНА ВИШЕ
прашак за прање веша без сапуна цеђа и соде.

Гром
најјача есенција. Од једне литре грома добије се 20 литри доброг сирћета.

Емајл лакова за мазање разних кућевних ствари, **лакова** за **патос** у свима нијанцама.
Минералних вода, шпанских лековитих вина, шампањера, медицинал-коњака.
Роба фришка, цене умерене. 604 1 6

КУПАТИЛО
Дивно и удобно летње становање Станица јужне жељезн. Палчах, 6 сати од Беча.
— Сезона Мај до септебра. —
Rohitsch-Sauerbrunn
Бисер свију купатила.
Извори „Tempelquelle“ и „Styriaquelle“ стоје најближе Карлсбаду и Маријенбаду. Лековито станиште за болести, стомака, црева, црне џигерице и желудца, при катару делова за дисање, шећерним болестима, камену и болести у бешици. Пространи паркови; за шетњу велике шуме борове и лиснатог дрвећа. З велике купаонице за врућу, ладну и минералну воду. — Изврсна музика. Приређивање разних забавних игара. — Разноличан друштвени живот. Брошуре и проспекте разашиље УПРАВА.
1902.:
Била је посета 3100 особа (највећи број од постанка.)
228
Стовариште Ројичког киселјака код Joseph Hoffmann, Budapest, Bathory u. 8.

Тражим за моју радњу **боја, сјемења и четака** једног вештог и окретног момка; треба да је посве вешт немачком и мађарском језику. Ступити може 1. или 15. септембра. Понуде са фотографијом на мене.
Г. Поповић
606 1—1 у Загребу.

ЦРКВЕНИ ПОЈАЦ
са врло умилним гласом, и подпуним знањем црквеног правила т. ј. (типика) тражи место евентуално и за црквењака, јавити се уредништву овог листа, уз поштанку **назнаку увјета.** 607 1—3

Сваковрсна семења за расад,
Штоплова, гуме и воска за каламњење, плава камена и шаша,
Фина, зејтина, пиринча и каве,
Крупна и ситна грожђа,
Крупна бадема и лешника,
Минхенско шпатен пиво флашама.
ДЕЛИКАТЕСА и ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА
Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД
Главна улица бр. 27.
Телефон бр. 76. Основана 1866.
Грчка лековита вина:
Mavrodaphne, Cypro, Achaier, Malvasier.
Сваки дан свежа путера за тејса спахилука надвојводе Албрехта.
Дебрецинске и енглеске меснате сланине.
Минералне воде. 751 39—

ПРАВИ МАКСОВ
Kaiser-Borax
хемијски чист боракс
ЗА НЕГУ ТЕЛА, КОЖЕ И ЗДРАВЉА.
Kaiser-Borax при сталној употреби у води за прање прави кожу нежном и меком, дјествује како у ладном тако и у врућем купању освежујући и спречава сваку заразну опасност, одстрањује знојење ногу и остала непријатна испарења, пробитачан је код рана, неговања уста, зуби и косе Kaiser-Borax чини добре услуге као средство за чистоћу у домазлуку. Прави Kaiser-Borax је само у црвеној кутијици са горњом заштитном марком, а добија се по 15, 30 и 70 потура кутија свуда. Упутство налази се у свакој кутији. Парфимиран Kaiser-Borax у финим картонима по 1 кр. и —50 пот. Kaiser-Borax-сапун комад 80 пот. Тола-сапун 40 пот. Kaiser-Borax-прашак за зубе у картону 80 потура.
360 9—10 Једини произвођач **GOTTLIEB VOITH, Wien. III./I.**

НИКОЛЕ КАПАМАЏИЈЕ
ТРГОВАЧКА ШКОЛА
и
ПАНСИОНАТ
У БЕЧУ.
Адреса: N. Kapamadžija, Wien VI. Mariahilf, Millergasse 43.
Циљ је ове школе, да младиће, који немачки знају, и обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или новчаним заводима ваљано радити. Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе, морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци
За зрелије младиће са добром школском при ремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachcurs), у ком се горепоменута циљ за 10 месеци може постићи.
Срби ђаци имају осим редовних предавање (која су често на немачком језику) и засебну наставу, где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета, које на српском, које на немачком језику.
Школарина износи (осим 4 круне уписнине) 200 круна а вр. годишње, а може се и полугодишње напред платити.
Књиге стају од прилике 20 круна.
У звези са школом и у истом здању постоји и новоуређени
ПАНСИОНАТ
где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају.
„Како је место у пансионату ограничено, а више од половине места већ сад попуњено, то се могу нове пријаве само онда осигурати, ако се што пре учине и прва рата пансионатске своте по програму одмах уплати“.
На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост.
Школа почиње 4. (16.) септембра. 501 4—6
Програми се шаљу на захтевање бесплатно.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.